

Å skrive en tekst om en av sine nære venner er i utgangspunktet vanskelig, og særlig når vennskapet er basert på et faglig fellesskap som tilsynelatende er mer preget av polaritet i tenkning enn av likhet.

Skal man kunne si at motsetninger tiltrekker hverandre, er det kanskje det som har gjort det mest fruktbart for meg å arbeide med Marit Benthe Norheim. For der jeg kommer fra en tradisjon som i utgangspunktet velger å reservere seg mot det umiddelbare, nemlig modernismens komposisjonstradisjon, der velger Marit Benthe Norheim det motsatte utgangspunkt: Hun får en idé som har klare referanser estetisk og sosialt, og med en klar visjon om hvordan kunstverket skal forankres i offentligheten. Deretter leder hun utviklingen av kunstverket med en nær sagt industriell holdning til prosjektet.

Å tenke kunst sammen med Marit Benthe utfordrer én, man tvinges til å reagere og ta kunstneriske sjanser. Dette har jeg lært mye av, det å tørre å slippe et prosjekt, eller rettene la det fødes uten smerte, følge den vennlige innskytelsen heller enn den tunge motstandens vei.

Den vestlige verdens kunst har hatt en Lutheransk fasett i de siste par hundreår; dette at alt skal fødes av størst mulig motstand. Kunstens historie er full av analyser som foregir å vise hvordan det ene så å si logisk avføder det andre, utviklingen ”må” nærmest gå i en form for spor som leder fram mot ny innsikt, og så blir det en logisk kausal oppgave for ettertiden å trække sporene tilbake, som et omvendt orienteringsløp.

Jeg har selv en teori om hvordan modernismen i billedkunsten fikk sitt gjennombrudd. Jeg har nemlig sett hvor Picasso har sin kubistiske dame fra: og det er fra et avflasket veggmaleri av Piero della Francesca i Sansepolcro i Umbria. Der framkommer det meget tydelig hvordan fraværet av nese og hake (takket være at malingen har flasket av) framtrer som et trekantet felt i ansiktet på madonnaen. Dette, eller et tilsvarende veggmaleri tror jeg Picasso har sett, og med det skapt sitt eget motiv, der ødeleggelsen framstår som ”det nye”. Tilsvarende har Burri tatt utgangspunkt i råteskadene i de samme freskene for å framstille sine bilder. Slik har modernismen vokst fram av den destruerte renessansekirkekunsten .

Det er kanskje ikke sant det jeg sier her, men det kunne vært sant, og det kan være like sant som mange andre teorier om hvordan kunsten utvikles. Derfor har dette også mye med Marit Benthe Norheims kunst å gjøre, selv om det tilsynelatende ikke har det. Det har med det å gjøre at hun går inn i et felt som vi trodde var dødt, forlatt, ødelagt av medietrykket, av Gustave Dorés billedbibler, av forenklingen av nedarvede kulturelle forestillinger, sjablonger, de enkle tankene fra barneårenes aftenbønn for eksempel, men ikke bare det. Og slik var det jeg fant meg selv igjen, og det skapte en gjenklang i meg som forløste noe jeg ikke lenger visste jeg hadde. Er det rart man takker?

Geir Johnson

Komponist

Og direktør for Ultima, Festival for Samtidsmusikk, Oslo